

بازشناسی فرم‌های معماری جهت سبک‌سازی ساختمان

دریا نصرت پور

کارشناس ارشد معماری (عضو هیئت علمی دانشکده آزاد اسلامی سما-واحد تهران)

D_nosratpour@yahoo.com

چکیده

رویکرد های زیادی در معماری مطرح شده اند و صاحب نظران متعددی در مورد آنها به ارائه فرضیه و تئوری پرداخته اند از جمله این رویکردها، رویکرد فرم گرا میباشد؛ هدف پیروان این رویکرد جنبه های زیبایی شناسانه فرم است. بدون شک نمیتوان تاثیر فرم را در طراحی سازه و در زیبایی ساختمان نادیده گرفت، همچنین فرم نقش مهمی را در نحوه عملکرد ساختمان در برابر زلزله ایفا میکند.

رعایت تناسبات، فضاهای پر و خالی، ترکیب بندی مناسب، گونه شناسی فرم و طراحی فرم های کارا بر اساس انتخاب صحیح متغیرها جزء مواردی هستند که معماران در هنگام طراحی باید به آنها توجه نمایند. اولویت قرار دادن هر عاملی در طراحی فرم معماری، نه تنها باید بر اساس نیازهای جامعه و شرایط مکانی و زمانی باشد؛ بلکه باید چنان باشد که امکان طراحی مناسب سازه، جهت مقابله موثر با نیروهای جانبی، از جمله زلزله و ... را فراهم آورد. این مقاله به معرفی مواردی از توجه معماران حال و گذشته به تاثیر فرم در سبک سازی و ایستایی ساختمانها می پردازد؛ همچنین سعی در شناسایی فرمهای مناسب جهت به حداقل رساندن نیروهای جانبی از جمله زلزله را دارد.

واژه‌های کلیدی: سبک سازی ساختمان، فرم معماری، طراحی سازه، زلزله

1. مقدمه

ایران به عنوان کشوری مستعد زلزله که در کمربند فعال زلزله آلپ-همیالیا واقع شده تا امروز تجربه 130 زلزله شدید با شدت 7/5 ریشتر یا بالاتر را در قرون متعاری داشته است. فقط در قرن بیستم 20 زلزله 100000 کشته همراه با ویرانی بسیاری از شهرها و نیز هزاران روستا را در پی داشته است و سبب خسارت های بسیار اقتصادی شده است. [2]

زلزله های گذشته در ایران و کشورهای دیگر نشان داده اند که بعضی از فرم ها دچار خرابی های کمتری شده اند. رفتار ساختمانها در طول زلزله ها به شکل اندازه و فرم کلی، همچنین به نحوه انتقال لرزه ای به زمین بستگی دارد. عدم لحاظ کردن نظم و تقارن در ارتفاع و پلان طبقه و نیز پیوستگی افقی و قائم جرم به همراه مقاومت و سختی، ضربه زدن ساختمان های مجاور، طراحی چیدمان عناصر غیر سازه ای و کیفیت ساخت، علل اصلی ایجاد خرابی ها هستند.

طرح معماری و تصمیم های که به تبع آن اتخاذ می شود، نقش مهمی را در نحوه عملکرد ساختمان در برابر زلزله